

การเรียนรู้สารสนเทศข้ามชาติ และพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมความรักของเยาวชนไทยใน สถาบันอุดมศึกษา

วชิราภรณ์ สังข์ทอง¹

ปิยวรรณ คุณสินธุ์²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนให้ทราบถึง ผลกระทบทางบวกและทางลบของการเรียนรู้สารสนเทศข้ามชาติ และเพื่ออธิบายให้เข้าใจถึงพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมความรักของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้เขียนอธิบายเกี่ยวกับ ทฤษฎีแห่งรัก ประเภทของความรัก ผลพวงของความรัก และมีกระบวนการเรียนรู้และเลียนแบบอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นพลังที่สำคัญยิ่ง ในการเลือกใช้ชีวิตอย่างเท่าทันวัฒนธรรมความรักในยุคสังคมหลังสมัยใหม่ และเลือกใช้ชีวิตด้วยความตระหนักถึงคุณค่าของการเลียนแบบสารสนเทศข้ามชาติ โดยเลือกที่จะรักษาวัฒนธรรมความรักแบบไทย ๆ ที่สร้างความปลอดภัยและมีความสุขได้มากกว่า การคบหาอยู่กับคนแปลกหน้าที่อาจจะสร้างปัญหาให้กับตัวเองทั้งชีวิต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมความรัก วัฒนธรรมข้ามชาติ การเรียนรู้และเลียนแบบ

¹ กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อีเมล: sangthongva@gmail.com

² สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

**Cross-universal information learning, and Behavior Imitation the love culture of Thai
Youth in Higher Education Institutions**

Wachiraporn Sungthong¹

Piyawan Khusin²

Abstract

This article was aimed to reflect the impact positive and negative of Cross-universal information learning, and to explain behavior imitation the love culture of Thai Youth in Higher Education Institutions. That have written explanations about understand the theory of love, the kinds of love, the consequences of love; to occupy creative learning and imitation; to choose the way of life in accordance with the mechanism of love in the post-modern period; or choose the way of life upon awareness of the value of Thai love culture, which looked much boring but more secure and happier than relationship with strangers that would bring them some problems all their entire lives.

Keywords: love culture, cross-culture, information learning, learning and imitation

¹ Foundation of Educational, Faculty of Education, Loei Rajabhat University. Email: sangthongva@gmail.com

² Information and Library Science Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

บทนำ

คำว่า วัฒนธรรม มีความหมายสองทาง หากพิจารณาตามรูปศัพท์ วัฒนธรรม จึงหมายถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้เจริญ เมื่อจำแนกความหมายที่มาจากคำสองคำ คือ วัฒน กับ ธรรม คำว่า วัฒน หรือ พัฒน หมายถึง ความเจริญ ส่วนคำว่า ธรรม หมายถึง คุณงาม ความดี ความชอบ ดังนั้น วัฒนธรรม จึงหมายถึง ธรรมที่นำมาซึ่งความเจริญงอกงามของชีวิต ส่วนอีกความหมายหนึ่ง วัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิต ที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความจำเป็นในการดำรงชีวิต กระทั่งสิ่งเหล่านั้นกลายเป็นวิถีชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยกระบวนการเรียนรู้ และการศึกษา

วัฒนธรรมการเรียนรู้ (learning culture) คือ พื้นฐานการเรียนรู้ หรือ จิตวิญญาณในการใฝ่เรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากแบบแผนการดำเนินชีวิต การปลูกฝัง อย่างต่อเนื่องด้วยตนเองและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งวัฒนธรรมการเรียนรู้ จึงเป็นไปในลักษณะของ การทำให้มนุษย์ มีความเจริญทางด้านสติปัญญาและความดีงาม มิใช่การแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดการยอมรับทางความคิด และสติปัญญาของมนุษย์ การเกิดขึ้นของ วัฒนธรรมการเรียนรู้ นำมาซึ่งความเข้มแข็งทางสติปัญญาของบุคคล สังคม และประเทศ ที่เกิดจากรู้ผ่านวิถีชีวิต เชื่อมโยงสู่ความสัมพันธ์กับสังคม

ความรักเป็นความรู้สึกชนิดหนึ่ง ที่มีพลังต่อชีวิตมนุษย์ ทั้งทางบวกและทางลบด้วยเสมอ ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้น จะใช้ความรักได้อย่างไร ปัญหาวิกฤติของสังคมในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากรัก วิจิตร บุญโหดกิจ ได้เขียนอธิบายเกี่ยวกับกฎแห่งความรัก และพลังแห่งความรักซึ่งอธิบายไว้ว่า

"พลังแห่งความรัก เป็นพลังอำนาจล้นดาลให้เกิดสิ่งดีงามด้านบวกทั้งปวงในชีวิต พ ลั ง แ ห่ ง ความรัก เป็นพลังอำนาจอันยิ่งใหญ่ที่มีพละานุภาพสูงสุดเหนือพลังธรรมชาติใด ๆ ทั้งหมด เป็นบ่อเกิดของพลังสร้างสรรค์และการค้นพบทั้งปวงความยากจน ขาดแคลน และความทุกข์ยาก เกิดจากการขาด ความรัก อยากได้สิ่งใดจงให้ ความรัก " (Bunyahorthakit, 2012)

บุคคลใดไร้พลังแห่งความรัก ย่อมไร้ชีวิตที่สมบูรณ์ ความรักมีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน และมีพลังอำนาจที่จะกำหนดชะตาชีวิต ความรู้สึกนึกคิดดี ๆ สามารถลิขิตชีวิตรักของคนเรา ปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางความฝัน ความสำเร็จ ความต้องการมาจากตัวเรา มาจากพลังงานที่เราส่งออกจากความคิดความรู้สึก ไม่ได้มาจากภายนอก ทุกครั้งที่ เราส่งพลังความรักออกไปจากตัวเรา ไม่ว่าความปรารถนาของคุณจะยิ่งใหญ่แค่ไหนก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับพลังความรักแล้ว ความปรารถนานั้นจะกลายเป็นสิ่งเล็ก ๆ ดังนั้น ความรักจึงเป็นกุญแจของความสุข สุขเป็นจุดเริ่มต้น ของความสำเร็จ หากเรายังไม่สามารถมอบความรักให้กับสิ่งใด ๆ ที่อยู่รอบตัวเราได้ และไม่เคยใช้พลังความรัก ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร สังคม หากตัวคุณยัง สิ่งที่คุณควรทำคือ "การวางเฉย"

บุคคลที่มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ จะดำเนินชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย และมองเห็นความสำเร็จจากอำนาจ เงินทอง แตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ ในขณะที่ผู้แสวงหาการศึกษา แต่ขาดการเรียนรู้จะมองหาวิธีการทำให้ตนเองก้าวหน้ากว่าผู้อื่น อยู่เหนือหรือได้เปรียบผู้อื่น คิดคำนึงถึงประโยชน์ตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม การแสวงหาการศึกษาของมนุษย์ผู้ขาดจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมการเรียนรู้ จะได้รับประโยชน์จากการศึกษาในปัจจุบัน แต่ทุกซ์ทรมานใจเมื่อได้รับการศึกษามา เนื่องจากได้แค่การศึกษา แต่ไม่สามารถใช้การศึกษาเพื่อสร้างคุณค่าให้กับตนเองได้ ดังนั้น บุคคลที่มีพฤติกรรมการเรียนรู้กับบุคคลมีการศึกษาจึงแตกต่างกันในด้านของพฤติกรรมที่แสดงออก

กระแสความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้สารสนเทศเชื่อมโลกการติดต่อกันสื่อสารข้ามทวีปภายในเวลาอันสั้น ผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ และอันเกิดจากการเลียนแบบ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมความรัก รูปแบบใหม่ และมีแนวโน้มที่จะแทนที่วัฒนธรรมความรักรูปแบบเดิม ๆ และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนคนพันธุ์ใหม่ ที่เกิดมาพร้อมกับความทันสมัย นักวิชาการเรียกเครื่องมือเร่งรัดพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างรวดเร็วนี้ว่า "Internet" และเนื้อหาที่เยาวชน คนพันธุ์ใหม่เรียนรู้ ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ นักการศึกษาให้นิยามว่า "วัฒนธรรมข้ามชาติ" โดยเฉพาะวัฒนธรรมข้ามชาติที่ส่งตรงมาจากประเทศมหาอำนาจที่เรียกตัวเองว่า "ประเทศที่พัฒนาแล้ว" คู่สังคม หรือประเทศกำลังพัฒนาที่แม้จะประกาศว่าจะพัฒนาตนเองให้ก้าวสู่การเป็นนิคส์ (newly industrialized country : NIC) แต่จนแล้วจนรอดนิคส์ก็ไม่ได้แค่ความฝัน (Khumchu & Nerngamnong, 2016)

กระแสภาวะความทันสมัยของประเทศสมัยใหม่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด กระทั่งหลาย ๆ ประเทศที่กำลังพัฒนาไม่สามารถวิ่งตามการพัฒนาได้อย่างเท่าทัน ประเทศไทยก็ไม่ได้แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ พยายามวิ่งตามให้เท่าทันประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่แล้วยังวิ่งตามยิ่งดูเหมือนว่าจะยิ่งผลักดันให้ประชาชนคนไทย ถอยหลังตกเป็นทาสทางความคิด กระทั่งละเลยมองไม่เห็นคุณค่าและศักยภาพของตนเอง จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะทำอะไร เราทำได้แค่เลียนแบบจากนานาประเทศ ผลแห่ง "การเลียนแบบ" จนขาด "การเรียนรู้" จากอดีตถึงปัจจุบันผลกระทบค่อย ๆ สะสมกระทั่งกลายเป็นวิกฤติของสังคมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมทางสังคม คุณธรรมจริยธรรมที่เสื่อมถอยจะเห็นได้เด่นชัดสุด คือ คุณภาพการศึกษา พฤติกรรมใช้ความรุนแรง การเห็นแก่ตัว คุณค่าความดีงามของคนไทย วัฒนธรรมไทย ค่อยๆ เลือนหาย การตระหนักรู้และเท่าทันกระบวนการทัศน์ใหม่ของสังคมยุคหลังสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรม ความรักยุคใหม่ วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคใหม่ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องสร้างและทำความเข้าใจ เพื่อให้ได้คนไทยพันธุ์ใหม่ท่ามกลางความเป็นสากล

วัฒนธรรมความรัก

เมื่อวัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้นไม่ว่าจะเป็น ประเพณี ศิลปะ ความคิด ที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้ สำหรับ คำว่า “ความรัก” เป็นคำที่ให้นิยามยากมาก หากจะกล่าวในแง่วัฒนธรรม ในมุมมองของผู้เขียน วัฒนธรรมความรัก หมายถึง แบบแผนวิธีการแสดงออก ถึงความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ดังนั้นขอบเขตของความรักครอบคลุมสรรพสิ่งทั้งหลาย ที่มนุษย์ไปปฏิสัมพันธ์ด้วยอย่างไร้ขอบเขต และไม่มีที่สิ้นสุด นักวิชาการท่านหนึ่งให้แง่คิดเกี่ยวกับความรักไว้น่าสนใจว่า

“เธอทั้งหลาย ความรักเริ่มต้นที่ความเสียสละเสมอ เพราะรักเราจึงอยากให้คนที่เรารักมีความสุข อยากเห็นรอยยิ้มและเสียงหัวเราะมากกว่าน้ำตาและความเสียใจ แม้ว่าความเสียใจจะทำให้คนเราพบกับความเจ็บปวด แต่เราก็เลือกที่จะทำเพราะอยากเห็นเพียงรอยยิ้มของเขา บางคนอาจคิดว่า การแลกเปลี่ยน เช่นนี้ไม่คุ้มค่าเอาเสียเลย แต่หัวใจของคนที่มีรักแท้ จะรู้ว่าเขาอยากให้เป็นแบบนั้น มีเหตุผลมากมายหลายข้อที่จะทำให้ชีวิตไม่ใช่เรื่องง่าย ความรักนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของชีวิตที่ไม่ง่ายเหมือนกัน หลายคนก็ต้องต่อสู้อย่างหนักเพื่อที่จะได้รักใครสักคน แต่การต่อสู้นั้นต้องทำเพื่อความรักของคนสองคนไม่ใช่เพื่อตัวเองดังนั้นการไขว่คว้า และตรึงใครสักคนให้อยู่กับเรา โดยไม่สนใจว่าเขาจะมีความสุขหรือไม่ จึงไม่ใช่ความรักแต่เป็นความเห็นแก่ตัว เพราะคนที่มีความสุขจากความรักแบบนี้มีเพียงคนเดียวคือเธอไม่ใช่เขา (Chumsai Na Ayutthaya, 2008)

“ความรัก” เป็นจุดเริ่มต้นการเกิดขึ้นของ “ครอบครัว” หรือความรักเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันของมนุษย์ทั้งชายและหญิง ตามระบบกลไกของสังคม การมีชีวิตอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยุคหลังสมัยใหม่ ด้วยพลังแห่งรัก เป็นสิ่งที่ท้าทายอันยิ่งใหญ่ของชีวิต เนื่องจากพฤติกรรมทางสังคมทั้งความรู้สึก ความเข้าใจ การให้อภัย การยอมรับ ความเมตตา การกรุณา ฯลฯ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความรักค่อย ๆ เลื่อนหายไปจากใจของมนุษย์ สถานการณ์ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ได้สร้างช่องว่างความรัก ความอบอุ่น ที่มนุษย์ควรจะมีให้กัน ให้กลายเป็นความสัมพันธ์แบบปลอมๆ และเกิดความรักแบบหลอก ๆ ขึ้น อย่างไรก็ตามหากเราไม่เคยผ่านปัญหาและอุปสรรคใด ๆ เลย ชีวิตเราคงไม่มีค่าพอสำหรับความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของชีวิต เพราะปัญหาและอุปสรรคไม่ได้เป็นเรื่องใหม่แต่เป็นแบบฝึกหัดชีวิต ที่เราไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน ด้วยเหตุผลที่มนุษย์ต้องอาศัยพลังแห่งความรักเป็นบันไดขับเคลื่อนให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจทฤษฎีความรัก

ทฤษฎีความรัก

นักวิทยาศาสตร์ และนักจิตวิทยาด้านความรัก อธิบายเกี่ยวกับความรักว่า “มนุษย์เราไม่อาจก้าวสู่ความรักแท้หากไม่ก้าวพ้นความใคร่” เพราะความใคร่ถูกฝังอยู่ในยีน (gene) แต่ความรักแท้ต้องพัฒนาขึ้นจากการกระทำ ดังนั้นความรักของหนุ่มสาวในวัยเยาว์ จึงเกิดขึ้นได้ง่ายๆ ซึ่งนักทฤษฎีความรักเรียกอาการรักง่าย ๆ ว่า “falling in love” (ตกหลุมรัก) มักมาพร้อมกับการยึดครองรักว่า อีกฝ่ายต้องเป็นของตน ใช้ตนเป็นใหญ่ และตามมาด้วยความรู้สึกหวงแหน เมื่อไม่ได้อย่างใจก็ทุกข์ นักชีววิทยาและนักพันธุกรรมศาสตร์เห็นว่า ความรักของหนุ่มสาว คือ ความเห็นแก่ตัวอย่างหนึ่งของยีน (selfish gene) อาการ “falling in love” มิได้ยั่งยืน เมื่อกาลเวลาผ่านไปสักระยะ ความรู้สึกจะจางหายไป บางคู่อาจจะเปลี่ยนจากรักเป็นร้าย และกลายเป็นการมองหน้ากันไม่ติด เมื่อใดก็ตามที่ปล่อยของตกไปตามแรงโน้มถ่วงของโลกรวดเร็วฉับไฉ การปล่อยใจให้ตกลงไปกับความรักในลักษณะ “falling in love” ความรักก็จางหายไปได้รวดเร็วตามแรงโน้มถ่วงของโลก (Leawarin, 2019) ในทางพุทธศาสนาอธิบายสัจธรรมความเป็นจริงเกี่ยวกับความรักว่า “ความรัก” ไม่ได้ให้ความสุขกับเราอย่างแท้จริงเพราะจะแถมความทุกข์มาด้วยเสมอๆ เวลาเมื่อรักเราก็ทุกข์กับรัก เพราะความหวง ห่วงกังวลและเสียใจ เมื่อรักนั้นจากเราไป หากมนุษย์เราเข้าใจสรรพสิ่งเกี่ยวกับความรัก จะสามารถนำพาชีวิตออกจากมุมมืดของความรักได้ ทุกเส้นทางบนถนนไม่มีเส้นทางใดโล่งไร้ไฟแดง หรืออุปสรรคแห่งการเดินทาง การก้าวเดินสู่เป้าหมายแห่งรัก จำเป็นต้องผ่านบททดสอบทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา (WachiraMethee, 2012) ตามแนวคิดของ Sternberg ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของทฤษฎีสามเหลี่ยมแห่งรัก กล่าวว่า “ความรัก” มีองค์ประกอบสามด้าน ได้แก่ ความใกล้ชิดสนิทสนม (intimacy) ความเสน่หา (passion) และความผูกพัน (commitment) ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามส่วน มีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงให้เกิดการกระทำ ให้เข้าใจประเภทของความรักได้ 8 รูปแบบ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. Non love: ไม่ได้รัก ความรู้สึกนี้ เกิดขึ้นในยามที่เราเดินสวนกับผู้คน แลหน้าบนท้องถนน หรือกับคนที่เราไม่ปรารถนาที่จะรู้จัก

2. Romantic love: รักอันแสนหวาน ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นเมื่อเรารู้สึกประทับใจ สนใจใครสักคน เราจะส่งพลังแห่งรักออกไปในลักษณะ ความหลงใหล จนอยากจะอยู่ใกล้ๆ อยากใกล้ชิดสนิทสนม เขาคนนี้ไปนาน ๆ มักเกิดขึ้นในช่วงที่เริ่มรักกันใหม่ ๆ

3. Liking love: แอบชอบ เป็นอาการรู้สึกปลื้มใครสักคนที่รู้จักคุ้นเคย เช่น หกดื่มแล้วเขาเข้ามาประคองไว้ เรารู้สึกประทับใจ ซึ่งใจ ความรู้สึกนี้แหละ “ใช่เลย”

4. Fatuous love: ความรักเสมือนภาพลวงตา เพียงแค่หลงใหล ก็ตัดสินใจผูกมัดกันเสียแล้ว ยังไม่ทันได้คิดที่จะเรียนรู้นิสัยใจคอซึ่งกันและกัน ส่วนคนไทยจึงมักเรียกความรักลวง ๆ นี้ว่า “ความรักทำให้คนตาบอด”

5. Infatuated love: รักเร่าร้อนดังไฟ เป็นแค่เพียงความหลงใหลในความสวย การเข้ายวน ของร่างกาย ที่เห็นจากภายนอก ความรักนี้เพียงชั่วข้ามคืนก็จางหาย หรือฝรั่งเรียกกันว่า “one-night stand”

6. Companionate love: รักและผูกพัน เป็นความรักที่สวงามที่คนส่วนใหญ่ให้นิยามความรัก ว่าความรักเป็นสิ่งที่สวงาม มากที่สุด ซึ่งความรักประเภทนี้เป็นความรักที่ก่อตัวอย่างช้า ๆ อาศัยระยะเวลาในการก่อกำเนิดความผูกพัน และค่อยๆ เปลี่ยนแปลง ความผูกพันเป็นความรัก คนเราจะจดจำความรักประเภทนี้ไว้ในความทรงจำ และตราตรึงในจิตใจตลอดไป โดยไม่จำเป็นต้องมีกามารมณ์ ดันหาราคะ มาเกี่ยวข้อง

7. Empty love: หมดรัก เป็นความรู้สึกที่ไม่พึงปรารถนาที่จะรักกันอีกต่อไป เป็นอาการของความอบอุ่น กลายเป็น เย็นชา เมินเฉย แม้จะอยู่ใกล้ ผูกพันด้วยพันธะสัญญาแต่ความรู้สึกที่มีให้แก่กันก็ “เหมือนเป็นคนอื่น”

8. Consummate love: ความรักที่สมบูรณ์แบบ เป็นความรักที่ครบ 3 องค์ประกอบ ทั้งรัก ทั้งผูกพัน ทางกายและทางจิตใจ เต็มเต็มชีวิตของคนให้สมบูรณ์ ซึ่งความรักประเภทนี้จะมีความเข้าใจ การให้อภัย ฟังลึกในจิตใจ (Sternberg, 2018)

จากทฤษฎีจะเห็นได้ว่าเมื่อพูดถึงความรัก คนเราจะคิดถึงความรักของหนุ่มสาว ครอบครัวซึ่งจริง ๆ แล้วยังมีความรักอีกมากมายที่มนุษย์เดินดินอย่างเราต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับธรรมชาติของความรัก ส่วนหนึ่งเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยความรัก ปกป้องตนเองไม่ให้ความรักเข้ามาทำร้ายชีวิต และพัฒนาความรักให้เจริญงอกงามขึ้น เพราะความรักเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า และรักษาไว้ให้อยู่คู่ชีวิตของมนุษย์ การขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความรักอย่างถูกต้อง ก็เท่ากับการเพิ่มปัญหาและสร้างวิกฤติของสังคม เพราะพลังแห่งความรัก สามารถสร้างและเผาผลาญจนเกิดเป็นโศกนาฏกรรมของชีวิตมนุษย์ได้เสมอ ซึ่ง DeVos กล่าวว่า ความรัก เป็น 1 ใน 10 คำทรงพลังที่สร้างสรรค์ชีวิตมนุษย์ โดยอธิบายว่า 10 คำทรงพลังที่มีอิทธิพลต่อการเกิดขึ้นของความรักทั้ง 4 ประเภท ประกอบด้วย 1) ฉันผิดเอง 2) ฉันขอโทษ 3) คุณทำได้ ฉันเสียใจ 4) ฉันเชื่อมั่นในตัวคุณ 5) ฉันภูมิใจในตัวคุณ 6) ฉันขอบคุณ 7) ฉันต้องการคุณ 8) ฉันวางใจในตัวคุณ 9) ฉันเคารพคุณ 10) ฉันรักคุณ (DeVos, 2008)

ประเภทของความรัก

ความรักเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคมได้อย่างสันติสุข หากแต่ต้องมีการให้อภัย ให้ความเข้าใจ เมื่อมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทุกอย่างก็จะผ่อนหนักเป็นเบา หากเราารู้ว่าเราต้องการอะไร คนอื่น ๆ ก็มีความต้องการเช่นเดียวกับเรา ถ้าคิดแต่มุมมองของตัวเอง โดยไม่เข้าใจผู้อื่นได้ เราอาจทำร้ายตัวเอง และผู้อื่นได้อย่างง่ายดาย เมื่ออยู่ท่ามกลางความทันสมัยของสังคมยุคใหม่ ค่านิยม

ความรักแบบใหม่ ด้วยเหตุนี้คนเราจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจประเภทของความรักซึ่ง (นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2555) ได้จำแนกประเภทของความรักไว้ดังนี้

1. ความรักที่มีให้เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ความรักแบบนี้เป็นรากฐานของมนุษย์และเป็นรากฐานของความรักอื่น ๆ เป็นความคิด ความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ที่มองข้ามความแตกต่างทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ให้ได้กับทุก ๆ คนอย่างเสมอภาคไม่มีฝ่ายหนึ่งอยู่เหนืออีกฝ่ายหนึ่ง เป็นการมองเพื่อนมนุษย์ด้วยความรู้สึกดีงาม มีเมตตาเขาถือคนเจ็บเป็น ดีใจเป็นทุกข์ทรมานเป็นสักวันเขาก็ตาย เราก็ตาย หากเราพัฒนาความรักของชนิดนี้ให้เกิดขึ้นในจิตใจเรา ใจของเราจะมีแต่ความเมตตา ความรักประเภทนี้สร้างสรรค์สังคม ไม่ทำร้ายล้างสังคม สังคมสงบสุข

2. ความรักที่มีแต่ให้ของแม่และของพ่อ

ความรักที่พ่อแม่มีให้กับลูกเป็นความรักที่ไม่มีเงื่อนไข ลูกแทบไม่ต้องเรียกร้องสิ่งตอบแทนใด ๆ พ่อแม่ก็มอบความรักให้ นักจิตวิทยาอธิบายว่าเด็กตั้งแต่ 8-10 ปี รับรู้แล้วว่าตนเองเป็นที่รักของแม่และพ่อ เมื่อโตขึ้นเขาจะเรียนรู้เองว่าจะต้องทำอะไรเพื่อให้พ่อแม่รักเขาเพิ่มขึ้น เขาจะสามารถพัฒนาตนเองจากการเป็นฝ่ายรับความรักไปสู่การทำอะไรเพื่อที่จะได้รับความรัก เด็กจะเริ่มเปลี่ยนจากตนเองเป็นศูนย์กลางความรักของพ่อแม่ลงไปเรื่อย ๆ และจะเปลี่ยนความคิดจาก “ฉันรักแม่เพราะฉันต้องการแม่” มาเป็นฉันต้องการแม่เพราะฉันรักแม่ หากเด็กคนใดได้รับความรักจากพ่อแม่อย่างถูกต้องเขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ซึมซับเอาความรักที่พ่อแม่มีให้ ส่งต่อให้ผู้อื่นโดยไม่มีเงื่อนไขด้วยเช่นกัน

3. ความรักแบบหนุ่มสาว

ความรักแบบหนุ่มสาวเป็นความรักที่เป็นทั้งพลังสร้างสิ่งดี ๆ ในชีวิต และเป็นบ่อเกิดโศกนาฏกรรมแห่งชีวิตด้วยเช่นกัน เป็นลักษณะของความรักของคนสองคนซึ่งเริ่มจากคนแปลกหน้า ความรักแบบหนุ่มสาวจำกัดเฉพาะบุคคลสองคนหากมีคนอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นฝ่ายชายหรือหญิง จะกระทบกับความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่ทันที เพราะความรักแบบหนุ่มสาวเป็นความรักแบบยึดครอง ครอบงำ และแสดงความเป็นเจ้าของบุคคลที่เรารัก เข้าทำนอง “ถ้าเธอรักฉันเธอจะรักคนอื่นไม่ได้” การตัดสินใจที่จะผูกพันตนเองกับคนที่เรารัก ถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันในการมาใช้ชีวิตตลอดไป จะร่วมทุกข์ ร่วมสุขด้วยกันในทุกสถานการณ์ และความรักประเภทนี้จะนำเราไปสู่การแต่งงานมีครอบครัว ที่มีความสุขด้วยกันในที่สุด

4. ความรักที่มีต่อตนเอง

ตามหลักคำสอนของศาสนากล่าวไว้ว่าให้รักเพื่อนมนุษย์ เหมือนกับการรักตัวเอง การรักตัวเอง คือ การรักองค์ประกอบของตนเองในเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าเราสามารถเคารพคนอื่นได้เราก็จะเคารพตัวเองได้ รักตัวเองได้ นักจิตวิทยาเชื่อว่าหากมนุษย์ไม่สามารถรักตนเองเป็น เขาก็จะไม่สามารถรักคนอื่น ๆ

ได้ คนที่เห็นแก่ตัว จะไม่สามารถรักคนอื่นได้ และไม่สามารถแบ่งปันสิ่งที่ตนเองรัก ให้กับผู้อื่นได้ เพราะคนเห็นแก่ตัว ลึกๆ แล้ว คนพวกนี้รักตัวเองไม่เป็น จิตใจบกร่องไม่มีความสุข มีแต่ความกระวนกระวายใจ อยากแต่จะเห็นคนอื่นแย่ง ล้มเหลว เท่านั้น และเมื่อได้อะไรมาแล้ว จะไม่รู้จักวิธีดูแลรักษา กระทำต่อผู้อื่น โดยใช้ตนเองเป็นศูนย์กลาง และในที่สุดเขาก็จะไม่สามารถมีความสุขที่แท้จริง

ความรักของมนุษย์เป็นเรื่องธรรมชาติไม่ว่าจะเป็น “ความรักต่อเพื่อนมนุษย์” ที่เป็นรากฐานคำศัพท์ที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในขณะที่ความรักของพ่อแม่ เป็นความรักที่มีแต่ให้โดยไม่มีหวังผลตอบแทน เมื่อได้รับความรักจากพ่อกับแม่อย่างถูกต้องจะส่งต่อให้เกิด “ความรักแบบหนุ่มสาว” โดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลัก แต่ความรักลักษณะนี้ ให้ทั้งความสุขและความทุกข์ และที่สำคัญจุดเริ่มต้นของ โศกนาฏกรรมเลวร้ายทางสังคม เช่น ปัญหาความรุนแรง ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาการฆ่าตัวตายเป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มักเกิดจากรักแบบหนุ่มสาว อย่างไรก็ตามเมื่อเยาวชนเข้าใจประเภทของความรัก และรักตัวเองเป็น จะนำมาซึ่งการแบ่งปันความรักไปสู่ความรักทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวได้

วิกฤติวัฒนธรรมความรักของเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากการพัฒนาสู่สังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมีทั้งประโยชน์และโทษ สามารถสร้างคุณค่าแก่นมนุษย์และสังคม ทุกประเทศสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับรู้สารสนเทศของแต่ละประเทศ การเรียนรู้ข้อมูล สารสนเทศ ข้ามทวีปนั้น นักวิชาการเรียกว่า “วัฒนธรรมข้ามชาติ” สำหรับประเทศไทยจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชนภายในประเทศ มีพฤติกรรมเรียนรู้และเลียนแบบนานาประเทศมากมาย เช่น พฤติกรรมการทำงานที่เต็มไปด้วยความเครียด ความวิตกกังวล การแสดงออกในด้านการแข่งขัน การเอาชนะ การแสดงความก้าวร้าวที่แฝงหรือแสดงผ่านคำพูด คำตำหนิ เสียดสีผู้อื่น กิริยา ท่าทาง การทำอะไรหลาย ๆ อย่าง ในเวลาเดียวกัน หงุดหงิดกับทุกเรื่องที่ไม่ได้ดั่งใจ ปฏิเสธความจริง มีความเครียดที่แสดงออกมาทางด้านร่างกายต่อคนรอบข้าง เป็นต้น

สำหรับพฤติกรรมด้านความรักที่เกิดจากการเรียนรู้และเลียนแบบ วัฒนธรรมข้ามชาติของคนในยุคหลังสมัยใหม่ ที่มีการนำเสนอผ่านสื่อมวลชน เช่น พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางเพศ การท้องก่อนวัยอันสมควร โศกนาฏกรรมการฆ่าตัวตายประชดความรัก เป็นต้น จากการสำรวจความถี่ของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ใน 10 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย พบว่า ผู้หญิงอายุน้อย โดยเฉพาะระหว่าง 15-19 ปี มีความเสี่ยงที่จะถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายหรือทางเพศ โดยถูกรักหรือแฟนมากที่สุด (Thai Health Promotion Foundation, 2019) ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นผลมาจากการขาดวัฒนธรรมความรักทั้ง 4 ประเภท โดยเฉพาะความรักที่มีแต่ให้ของพ่อและแม่ การขาดความอบอุ่น การถูกละเลยจากการดูแลเอาใจใส่ การถูก

ทั้งให้อยู่คนเดียวตามลำพัง หรือการปล่อยให้คนที่เรารักอยู่กับสื่อ การมอบหน้าที่ความเป็นพ่อแม่ให้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ นำมาซึ่งภัยเงียบที่ค่อย ๆ ฝังลึกในความรู้สึก เยาวชนบางคนมีพฤติกรรมเรียกร้องความสำคัญ ด้วยการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เจ้าอารมณ์การกระทำโดยไม่คิดถึงผลกระทบ ไม่อดทนกับความผิดหวัง ทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง พฤติกรรมเหล่านี้ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นสถานการณ์ปัญหาวิกฤติอันเกิดจาก “ความรัก” ของเด็กและเยาวชน ในอีกด้านหนึ่งสะท้อนให้เห็นความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา อีกทั้งการเกิดขึ้นของภาวะความทันสมัยของสังคม กำหนดให้มนุษย์ต้องมีความรู้เท่าทัน มีทักษะการดำเนินชีวิต และมีภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี จึงจะสามารถเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติและปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ของโลกสมัยใหม่ได้ ซึ่งปัจจัยเสี่ยงที่เชื่อมโยงนำมาซึ่งวิกฤติวัฒนธรรมความรักได้แก่ 1) ยาเสพติด 2) สื่อลามกอนาจาร 3) เพศเสรีในวัยใส 4) ความรุนแรงในพฤติกรรม 5) ภาวะโรคซึมเศร้า 6) อินเทอร์เน็ต (Center for Educational Innovation and Development for Children and Special Needs, 2019)

จากผลการวิจัยพบว่าในช่วงปี 2540 เป็นต้นมา ปัญหาการดำเนินชีวิตของเยาวชนน่าเป็นห่วงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่อง “เพศ” ปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัญหาการตั้งครรภ์ในกลุ่มสตรีที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี และสตรี ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ของประเทศไทยปรากฏให้ทราบอย่างต่อเนื่อง ผลพวงของวิกฤติส่วนหนึ่งมาจากการรับวัฒนธรรมข้ามชาติ ที่ตอบสนองกิเลสของตนเองเป็นส่วนใหญ่นจนกลายเป็นค่านิยมที่เกิดจากความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับความรัก การปล่อยให้ค่านิยมที่ไม่เหมาะสมครอบงำเยาวชนวัยหนุ่มสาวเป็นเวลายาวนาน ประกอบกับการมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย วิกฤติวัฒนธรรมความรักที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น โทรศัพท์ และ อินเทอร์เน็ต ที่สามารถเชื่อมโยงสายสัมพันธ์แห่งรักของเยาวชนให้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว คนเราแทบไม่มีเวลาเหงา เพราะสามารถสื่อสาร กับใครก็ได้ที่ไม่รู้จักหน้าตากันมาก่อนได้ตลอดเวลา และนี่เองเป็นทั้งโอกาสและกับดักชีวิต แม้ว่าจะยังไม่มีสถิติยืนยันจำนวนผู้ผิดหวัง ถูกหลอกลวงจากแก๊ง 18 มงกุฏ และหลายคนหมดอนาคต จบชีวิตอย่างน่าเสียดาย ฉะนั้นหากเยาวชนเลือกใช้ชีวิตอย่างเท่าทันกลไกความรักยุคหลังสมัยใหม่ หรือเลือกใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ด้วยความตระหนักคุณค่าวัฒนธรรมความรักแบบไทย ๆ ซึ่งอาจจะน่าเบื่อสักหน่อย แต่ปลอดภัยและมีความสุขกว่าการคบหาอยู่กับคนแปลกหน้า ที่อาจจะสร้างปัญหาให้กับคุณทั้งชีวิต

กระบวนการเรียนรู้และเลียนแบบวัฒนธรรมข้ามชาติ

การเลียนแบบ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนรู้ผ่านกระบวนการรับรู้ทางสังคม จากพฤติกรรมทางสังคม จากต้นแบบหรือแม่แบบ นันทศักดิ์ ปิ่นแก้ว (Pinkaew, 2008) ได้กล่าวถึง การเลียนแบบว่า การเลียนแบบจำเป็นต้องมี 2 ตัวการหลัก ตัวแรก เรียกว่า model หรือ ตัวแบบ ตัวที่สองเรียกว่า mimic หรือตัว

ที่ไปเลียนแบบ ให้คล้ายกับตัวแบบ โดยสิ่งมีชีวิตจะเลียนแบบการกระทำ พฤติกรรมการแสดงออก การพูด ทำทาง การแต่งกาย ซึ่งจะยึดถือและปฏิบัติตามตัวแบบ และจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการกระทำ อาจมีความเข้าใจหรือไม่เข้าใจถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลียนแบบ ซึ่งทฤษฎา สุขพรวิทวัส (2550) ได้อธิบาย กลไกการเลียนแบบว่า มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

1) พฤติกรรมที่เหมือนกัน (Same Behavior) ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของบุคคลสองคนด้วย วิธีการเหมือนกัน อันเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับทั้งสองซึ่งอาจเป็นการเลียนแบบหรือไม่ก็ได้

2) พฤติกรรมการเลือกอย่างอิสระ (Method – Dependent Behavior) ขบวนการนี้เป็นการที่บุคคล หนึ่งกระทำพฤติกรรมตามแบบ (Matched) โดยสามารถเลือกพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของตัวแบบเพื่อ เป็นเครื่องชี้บอกให้กระทำพฤติกรรมตามตัวแบบนั้นได้อย่างอิสระ (Dependent)

3) การลอกแบบ (Copying) เป็นการเลียนแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น เพราะการลอกแบบนั้น เป็นการ ตอบสนองของบุคคลต่อเครื่องชี้บอกของความเหมือน (Sameness) และความแตกต่าง (Difference) ซึ่งเกิด จากการกระทำของเขาเองกับของตัวแบบ

พฤติกรรมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชน คือ การเลียนแบบ “วัฒนธรรมข้ามชาติ” ซึ่งคำว่า วัฒนธรรมข้ามชาติ หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตของนานประเทศที่แผ่ขยายมาสู่สังคมใดสังคมหนึ่ง โดยผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ และแทรกซึมสู่สังคมนั้นกระทั่งกลืนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวันของคน ในสังคมหรือประเทศนั้น เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การแสดงทางพฤติกรรมหรือพฤติกรรมทางสังคม การบริโภคอาหาร การใช้ชีวิต เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมข้ามชาติจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม

สำหรับ "การเรียนรู้" เกิดจากกระบวนการรับรู้ ซึ่งการรับรู้เกิดจากการได้รับสัมผัสสิ่งเร้า ผ่าน ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งได้แก่ ตา หู ลิ้น จมูก ผิวกาย เมื่อเกิดการรับสัมผัสแล้ว สิ่งสัมผัสรับรู้จะถูกส่งไป ยังสมอง เพื่อให้สมองทำหน้าที่ตีความหมาย หรือแปลผล สิ่งสัมผัสรับรู้ เพื่อรวบรวม และจัดเก็บไว้ใน หน่วยความจำ และเมื่อเกิดสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่งมีการนำสิ่งเก็บออกมาใช้ เราเรียกสิ่งนั้นว่า "ความรู้" ปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ของแต่ละคนมีความแตกต่างกันคือ การอ่านจะรับรู้ได้ร้อยละ 10 ของสารสนเทศที่ได้อ่านทั้งหมด และสามารถจดจำสิ่งที่ได้เห็นร้อยละ 30 นอกจากนี้ยังสามารถจดจำสิ่งที่ ได้ยินร้อยละ 20 แต่หากรวมการรับรู้ทั้งการได้เห็นและการได้ยิน มนุษย์สามารถจดจำได้ร้อยละ 50 และ รับรู้จากการพูดร้อยละ 70 ทั้งนี้หากได้พูดและปฏิบัติ มนุษย์จะสามารถจดจำได้ร้อยละ 90 ซึ่งการรับรู้ หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองที่ได้รับการตีความจากการได้สัมผัสสิ่งที่รับรู้จากสิ่งเร้า และมีการ ตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยแต่ละบุคคลจะอาศัยองค์ความรู้เก่าและประสบการณ์ที่มีอยู่แต่เดิมมาช่วยในการ ตีความ จากนั้นเก็บสะสมไว้เป็นประสบการณ์ใหม่และจะตอบสนองอีกครั้งเมื่อมีการรับรู้เข้ามาอีก การรับรู้ เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เนื่องจากระบบประสาทสัมผัสของคนแต่ละคน และปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งการรับรู้มี

องค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) สิ่งเร้า 2) ตัวกลางหรือสื่อ 3) ระบบประสาทสัมผัส 4) ความรู้หรือประสบการณ์

1. สิ่งเร้า เป็นต้นกำเนิดของการรับรู้ ซึ่งจะอยู่ในรูปของวัตถุหรือพลังงานต่าง ๆ คนเราสามารถรับรู้สิ่งเร้าได้ตามลักษณะของอวัยวะรับสิ่งเร้าหรือรับสัมผัส เช่น ตารับสิ่งเร้าที่เป็นแสง หูรับสิ่งเร้าที่เป็นเสียง เป็นต้น การที่คนเรารับรู้ได้หรือไม่ได้นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความเข้มของสิ่งเร้า หากความเข้มของสิ่งเร้าน้อยเกินกว่าที่ระบบประสาทสัมผัสจะรับรู้รู้สึกได้ เราก็จะไม่สามารถรับรู้ได้

2. ตัวกลางหรือสื่อ เป็นสิ่งที่เข้ามามีอิทธิพลในลักษณะที่จะทำให้การรับรู้สัมผัสนั้นดีขึ้นหรือเลวลงได้ ตัวกลางหรือสื่อเป็นเครื่องมือที่เข้ามาช่วยนำสิ่งเร้าต่าง ๆ ไปสู่อวัยวะสัมผัสของแต่ละคน เช่น ความสนใจของสีตัวอักษรที่ติดประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่าง ๆ จะทำให้เรามองเห็นได้ถนัดเพราะสีสันที่สะดุดตาจะสนับสนุนให้มีการมองเห็นที่ดีในตอนกลางวัน

3. ระบบประสาทสัมผัสของร่างกายเป็นด่านแรก ที่เปิดโอกาสให้สิ่งเร้ามากระทบและทำความรู้จักกับสิ่งแวดล้อม ระบบประสาทสัมผัสทำหน้าที่ในการเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ เข้าไปสู่กระบวนการรับรู้ การเรียนรู้ การจดจำ การคิด และการตัดสินใจ เป็นต้น ระบบประสาทสัมผัสที่สำคัญได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส และการรู้สัมผัสที่ผิวหนัง เป็นต้น ระบบประสาทสัมผัสรับสัมผัสสิ่งเร้านั้นเคลื่อนที่เข้าสู่ระบบประสาทส่วนกลางหรือสมองให้ทำการบันทึก และลงรหัสสิ่งเร้าพร้อมทั้งประเมินตีความไปพร้อม ๆ กัน เช่น คนสองคนกำลังจ้องมองไปที่วิทยุโทรทัศน์ที่มีการเคลื่อนไหวของตัวละคร ทั้งสองคนจะรับสัญญาณภาพของตัวละครนั้นพร้อม ๆ กับเสียงของตัวละครภายใต้ตัวกลางหรือสื่อวิทยุโทรทัศน์ เมื่อประสาทตา และประสาทหูรับสัมผัสแล้วส่งข้อมูลไปยังสมองจะมีการลงบันทึกข้อมูลไว้ในกระบวนการปรับเปลี่ยนสิ่งเร้า ทั้งสองคนจะมีการปรับเปลี่ยนสิ่งเร้าแตกต่างกันไป เช่น คนหนึ่งอยากดูละครมากจนไม่เปลี่ยนช่อง เพราะชอบตัวละคร แต่อีกคนกลับเปลี่ยนช่องหนี เพราะไม่ชอบตัวละคร ทั้งสองคนรับรู้ต่อละครแตกต่างกัน ทั้งที่ได้เห็นเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเขามีกระบวนการปรับเปลี่ยนสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในตัวของเขาทั้งสองต่างกัน

4. ความรู้หรือประสบการณ์ หลังจากเกิดความรู้สึก เนื่องจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กระทบประสาทสัมผัสแล้ว มนุษย์จะตีความการรู้สึกที่เกิดขึ้นด้วยประสบการณ์และความรู้เดิม เกิดเป็นการรับรู้ขึ้น ฉะนั้นการรับรู้จึงเป็นผลของการผสมผสานระหว่างความรู้เดิมกับความรู้สึก ถ้าความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมไม่ตอบสนองต่อความรู้สึก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการลืมหรือไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาก่อน หากเป็นเช่นนั้นคนเราก็จะไม่สามารถรับรู้สิ่งเร้านั้น จะมีแต่การรับรู้จากการสัมผัสสิ่งเร้าเท่านั้น

การรับรู้ของมนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้รับรู้ ซึ่ง ฌนัท ธาตุทอง (ThatThong, 2016) จำแนกลักษณะความแตกต่างในการรับรู้ของมนุษย์เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ความสามารถในการรับรู้และสัมผัสสิ่งเร้า ขึ้นอยู่กับความสามารถของอวัยวะรับสัมผัสของแต่ละบุคคล เนื่องจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน คนบางคนสามารถรับสัมผัสสิ่งเร้าได้ทุกชนิดในทุกสภาพ แต่บางคนไม่สามารถรับสัมผัสจากสิ่งเร้าเดียวกันได้ เช่น การได้ยินเสียงที่เบาเกินไป บางคนก็อาจทำให้ไม่ได้ยิน แต่บางคนสามารถได้ยิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสาทสัมผัสของแต่ละคน บางคนต้องใช้เวลาปรับตัวต่อจำนวนความถี่ของสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นหลาย ๆ ครั้งจนกว่าจะเข้าใจหรือกระทั่งสิ่งเร้านั้นไม่ได้รับความสนใจอีกต่อไป

2. ความสามารถในการแปลความหมายสิ่งเร้า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น สติปัญญา การพิจารณา ความตั้งใจที่จะรับรู้ และคุณภาพจิตใจ ทั้งนี้ผู้ที่มีสติปัญญาดีย่อมมีความสามารถในการแปลความหรือรับรู้ต่อสิ่งเร้าได้รวดเร็วกว่าผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี นอกจากนี้ผู้ที่ช่างสังเกตช่างคิด และมีความตั้งใจสนใจ จะมีการรับรู้ได้ถูกต้องแม่นยำ มีประสิทธิภาพ

3. ความสามารถในการเลือกรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ การเลือกรับรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละบุคคลมีอวัยวะสัมผัสจำกัด ซึ่งบางคนอาจประสมกลมกลืนความต้องการ ทักษะและประสบการณ์ เป็นเหตุให้ความสามารถในการเลือกรับรู้แตกต่างกัน โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ

3.1 สภาพของสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เป็นธรรมชาติที่คนเรามักมีความสนใจหรือเลือกรับรู้สิ่งเร้าที่ดึงดูดความสนใจ เช่น มีการเคลื่อนไหว การเกิดขึ้นหลาย ๆ ครั้ง ซ้ำ ๆ กัน

3.2 สภาพของบุคคลในการรับรู้ เนื่องจากคนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้เลือกรับรู้สารสนเทศแตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งการเลือกรับรู้ของคนแต่ละคน เกิดจากปัจจัยเหล่านี้

3.2.1 ความสนใจ (interest) คนเรามักเลือกรับรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ

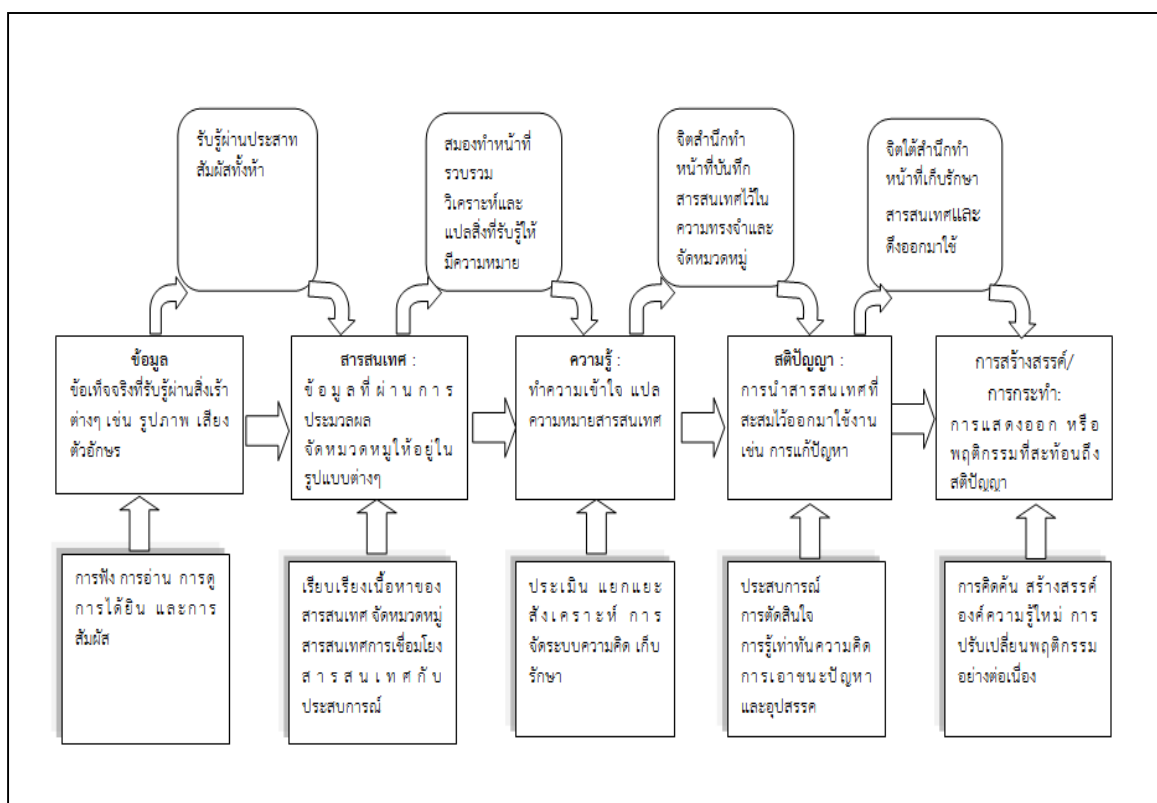
3.2.2 ความคาดหวัง (set of expectancy) มีผลต่อการเลือกรับรู้ เนื่องจากความคาดหวังเป็นตัวกำหนดขอบเขตและแนวทางการเลือกรับรู้ของคนเรา

3.2.3 ความใส่ใจ (attention) คนเรามีความใส่ใจต่อเรื่องราวต่าง ๆ ในระดับที่ต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล ถ้าสิ่งเร้านั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในความใส่ใจก็จะเลือกรับรู้ได้อย่างดี

3.2.4 ความเต็มใจ (heartiness) ของผู้รับรู้ในการพิจารณาสารสนเทศใหม่ๆ บางคนเต็มใจที่จะพิจารณา เสาหา รับสารสนเทศใหม่ๆ ในขณะที่บางคนเกิดความรู้สึกไม่เต็มใจหรือไม่สบายใจที่จะรับรู้ข้อมูลใหม่ๆ และจะปิดกั้นการรับรู้สารสนเทศใหม่ๆ

3.2.5 ความต้องการ (need) เป็นที่ยอมรับว่าทุก ๆ คน ต้องเลือกรับรู้ในสิ่งที่ตนเองต้องการมากกว่าสิ่งที่ไม่ต้องการ

เมื่อมนุษย์มีการรับรู้ก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งการเรียนรู้ทำให้คนเรามีการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และความรู้สึก (Affective) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประการ เกิดจากการเรียนรู้สืบทอดกันมาจากการฟัง การอ่าน การโต้ตอบกับผู้อื่น การซักถาม การเรียน การสังเกต การจดจำ การเลียนแบบ การดูตัวอย่าง การทดลองทำ การคิด คิดเปรียบเทียบ คิดวิเคราะห์ คิดไตร่ตรอง และการลงมือทำ เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกลไกการทำงานของสมองในการดึงข้อมูลที่เกิดจากประสบการณ์ ความทรงจำ มาประมวลผลให้เป็นสารสนเทศ จนเกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจ เป็นเรื่องใหม่ และนำเรื่องราวใหม่ ๆ นั้นไปประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อการดำเนินชีวิต (Data is Information is knowledge is thinking is action) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กลไกการประมวลผลการรับรู้ของสมอง

วัฒนธรรมข้ามชาติ

วัฒนธรรมเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิต และเป็นรากฐานสำคัญของมนุษย์ ที่สามารถเรียนรู้ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งได้ อันเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของคน สังคม และประเทศนั้น ๆ ซึ่งมี

การเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ทั้งนี้หากชนชาติใดมีความตระหนักรู้ ในคุณค่าแห่งวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมนั้น ชานี้จะคงสืบสานต่อไปอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันหากสังคมใด ขาดความตระหนักในคุณค่าแห่งวัฒนธรรมอันดีงาม วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้น หรือสังคมนั้น ๆ จะเสื่อมสลายหายไปในที่สุด จากหนังสือ Encyclopedia of Social Science ได้อธิบายคำว่าวัฒนธรรม (Culture) คือ เป็นคำที่ใช้ในวิชามานุษยวิทยาสมัยใหม่ (Modern Anthropology) และในวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) หมายถึง มรดกของสังคม (Social Heritage) เป็นลักษณะเฉพาะในการดำรงชีวิตของกลุ่มคน ที่มาอยู่ร่วมกัน และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เจริญไปตามยุคสมัยของแต่ละสังคม จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาวะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางด้านการประชากร ความเชื่อในลัทธิหรือศาสนา รวมทั้งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม จากสังคมอื่น ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดลักษณะของวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมของสังคม แต่ละสังคม แตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่งได้ กระแสแห่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เชื่อมพื้นที่สังคมโลกให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย ซึ่งนักวิชาการให้นิยามการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมสมัยใหม่ว่า **วัฒนธรรมข้ามชาติ** โดยเฉพาะที่มาจากสหรัฐอเมริกาที่เข้ามาในสังคมไทย ทำให้สังคมไทยถูกกระทบอย่างใหญ่หลวงโดยเฉพาะเรื่องทางศีลธรรม จริยธรรมต่าง ๆ ที่เสื่อมถอยเห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ เรื่องทางเพศ ความรุนแรง การแข่งขัน และความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย คุณค่าที่ดีงามในสังคมไทย สั่นคลอนและเริ่มเลือนหายไป การทำหน้าที่ในการบ่มเพาะทางวัฒนธรรม ศีลธรรมจรรยาที่ดีงามของสถาบันครอบครัว โรงเรียน และสถาบันทางศาสนา รวมชุมชน ถูกทำให้อ่อนล้าลงอย่างเห็นได้ชัด จากสถิติเรื่องคุณธรรมจริยธรรมประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 33 เป็นลำดับต่ำกว่าฟิลิปปินส์ จีน และเม็กซิโก การเข้ามาของวัฒนธรรมข้ามชาติสู่สังคมไทย เป็นไปอย่างมีเจตนาเพื่อครอบครองพื้นที่ทางวัฒนธรรมและจิตสำนึกของประชาชน เพื่อให้วัฒนธรรมทั่วโลกมีแบบอย่างเดียวกันทั้งหมด และเอื้ออำนวยต่อระบบการผลิต แบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยมีวัฒนธรรมข้ามชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยให้ทุนนิยมโลกแพร่ขยาย แทรกซึมผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ อาหารจานด่วน สื่อสารผ่านไปยังเยาวชนได้อย่างง่ายดาย ที่ส่งผลทำให้เยาวชนดูดซับ วัฒนธรรมข้ามชาติ ผ่านกระบวนการเลียนแบบมากกว่าการเรียนรู้

บทสรุป

การให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ มากกว่าคุณค่าที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของการก้าวสู่ยุคหลังสมัยใหม่ ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ นำมาซึ่งผลกระทบด้านบวกและด้านลบต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กและเยาวชน ทั้งในด้านการรับรู้ การเรียนรู้

และการเลียนแบบวัฒนธรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะ วัฒนธรรมการแสดงออกด้านความรัก ดังนั้น การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคม การตระหนักถึงคุณค่าของคำว่า “ความรัก” จึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังคำสอนที่ว่า คุณก่อนกัญทั้งหลาย ความรักเป็นความร้าย ความรักเป็นสิ่งทารุณ และเป็นเครื่องทำร้ายความสุขของปวงชน ทุกคนต้องการความสมหวังในชีวิตรัก แต่ความรัก ไม่เคยทำความสมหวังแก่ใครได้ตามความต้องการ ด้วยความรักที่ฉาบพาดด้วย ความเสนาหาคือแล้ว ก็เป็นแค่ยาพิษของจิตใจ ทำให้มนุษย์ดิ้นรนทรมาน ทรมานใจไม่รู้จักจบสิ้น ความสุขที่เกิดจากความรักนั้นเหมือนกับผู้ป่วยที่กินของแสลง เธอทั้งหลายอย่าพอใจในความรักเลย เมื่อหัวใจยึดติดความรักไว้ หัวใจจะสร้างความหวังอย่างเจิดจ้า แต่ทุก ๆ ครั้งที่เราหวัง ความผิดหวังก็จะรอคอยเราอยู่ เรื่องของความรักไม่ใช่เรื่องเล่นและปล่อยไปตามชะตากรรม ตามคำทำนายของหมอดู แต่สิ่งที่เราควรทำคือ “เรียนรู้” ที่จะเข้าใจ “ความรัก” มากกว่าที่จะ “เลียนแบบ” เพราะถ้าเมื่อเรียนรู้เข้าใจความรักชีวิตจะไม่ทุกข์ แต่ในขณะเดียวกัน หากเราเลียนแบบความรักชีวิตจะพบแต่ความทุกข์ โดยเฉพาะความรักประเภทชั่วสาวซึ่งเป็นความรักของคนหนุ่มสาว จะหมุนเวียนเปลี่ยนไปตามกระแสของสังคม คลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากยุคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและยุคสารสนเทศ ยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงได้หมุนเวียนเปลี่ยนวิถีชีวิต จนกระทั่งเกิดคำใหม่ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมเกี่ยวกับความรัก เช่น กิ๊ก เพศทางเลือก หรือคำอื่น ๆ ซึ่งวัฒนธรรมความรัก ยุคสังคมหักสมัยใหม่เป็นผลพวงจากการเรียนรู้ บวกกับการเลียนแบบวัฒนธรรมข้ามชาติที่ไหลมาสู่เยาวชนคนไทย ได้อย่างง่ายดายผ่านอุปกรณ์สมัยใหม่ที่เราเรียกว่า “Smart Phone” ซึ่งมนุษย์จะมีการรับรู้ก่อนจะเกิดการเรียนรู้ โดยที่การเรียนรู้ทำให้มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ คือ ความรู้ (knowledge) ทักษะหรือกระบวนการ (skill process) และความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประการ การรับรู้เกิดจาก 1) สิ่งเร้า 2) ตัวกลางหรือสื่อ 3) ระบบประสาทสัมผัส 4) ความรู้หรือประสบการณ์ ทั้งนี้การเรียนรู้มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เพราะยิ่งเรียนรู้มากเท่าไรก็เท่ากับสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิด คิดอาวุธทางปัญญา และเพิ่มโอกาสให้ชีวิตหลุดพ้นจากกับกักของทางสังคมได้มากเท่านั้น

References

- Atong Chumsai Na Ayutthaya (2008). **With love inspiring ... white tales, book 4**. Bangkok: Free Mind Publishing.
- Center for Educational Innovation and Development for Children and Special Needs. (2019). **Situations and problems of local children and youth**. Retrieved 2019 March 20. URL: http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2012/7/2013_5051.pdf

- Chaiwat Khumchu and Nithi Nerngamnong. (2016). **The 21st century economic development model: from consensus Washington to Peking's consensus or various capitalism**. NIDA Development Journal. 54(3/2014). 1-31.
- DeVos. (2008). **Ten Powerful Phrases for Positive People**. New York: Center Street.
- Kannika Rachasuwat. (2007). **Psychology for life and work development**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kenneth, H., & Menzer. (2016). **Culture and Social Development**. Retrieved 2019 April 2. URL: <http://www.enfantencyclopedia.com/Pages/PDF/Rubin-MenzerANGxp.pdf>
- Khanat ThatThong. (2016). **Principles of learning management**. Nakhon Pathom: Phetkasemkanpeem.
- Lowell, C. & Thakkar. (2016). **The Impact of Globalization on Cross-Cultural Communication**. Retrieved June 28, 2016. from: <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/38267.pdf>
- Nantasak Pinkaew. (2008). **Camouflage**. Retrieved 2019 March 20. URL: <http://www1a.biotec.or.th/BRT/images/stories/camouflage.pdf>
- NuanSiri Paorohit. (2012). **Love is how and How to give Love**. Bangkok: B Media Group
- Sternberg, J.. (2018). **Triangular Theory of Love**. Retrieved 2019 April 10. URL: <http://www.robertjsternberg.com/love>
- Thai Health Promotion Foundation. (2019). **Thailand 'sexual violence' statistics are still worth loop**. Retrieved 2019 April 20. URL: [https://www.thaihealth.or.th/Content/45786-statistics %20](https://www.thaihealth.or.th/Content/45786-statistics%20)
- Thippaya Sukpornwittawat. (2007). **Korean Drama Series : A Case Study of Audience Exposure and imitation behavior in Bangkok**. Master of Arts Thesis, Ramkhamhaeng University.
- W. WachiraMethee. (2012). **Stepping to True Love**. Bangkok: Pran.
- Vijit Bunyahorthakit. (2012). **Life Science**. Bangkok: Amarin Printing & Publishing.
- Wittaya Sethawong. (2001). **The love views diversified**. Arts Journal, 1(2), 40-46.
- Win Leawarin. (2019). **Chemistry of love**. Retrieved 2019 March 20. URL: <http://www.winbookclub.com/productimg/1392052884.pdf>
- Hudbreg, J.R (2012). **Real Love**. Michigran: RBC Ministried.